

UITSPRAAK REGIONALE KLACHTENCOMMISSIE MIDDEN - NEDERLAND
23 september 2024 (mondelinge uitspraak 17 september 2024)

Zitting: 17 september 2024 te Ermelo

Klachtnummer: KC 2024 – 055

1. De klacht

De klachtmelding vermeldt de volgende klachten:

1. Klaagster is het niet eens met de opname zonder een voorafgaand gesprek
2. Klaagster klaagt over de wijze waarop zij uit haar huis is getrokken
3. Klaagster is het niet eens met de wijze waarop zij dwangmedicatie heeft gekregen
4. Klaagster is tegen een depot als verplichte medicatie

2. De procedure

2.1. Bevoegdheid en ontvankelijkheid

De klachtencommissie (in het vervolg: de commissie) verklaart de klacht ontvankelijk als een klacht in de zin van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvgz).

2.2. Het verloop van de procedure

- Op 9 september 2024 heeft de commissie de klacht van klaagster ontvangen. Klaagster heeft de commissie toestemming gegeven voor het inzien van het dossier.
- Op 9 september 2024 zijn aangeklaagden en de overige betrokkenen, zoals bedoeld in artikel 5 van het klachtenreglement, van de klacht van klaagster in kennis gesteld.
- Op 9 september 2024 zijn de schriftelijke uitnodigingen verzonden voor de hoorzitting op 17 september 2024.
- De commissie heeft aangeklaagden verzocht een schriftelijke reactie op de klacht in te dienen. De commissie heeft geen schriftelijke reactie ontvangen.
- De hoorzitting heeft op 17 september 2024 plaatsgevonden.
- De beslissing, zie punt 7, is op dezelfde dag aan klaagster, aangeklaagden en de pvp meegedeeld (telefonisch of per email).

Alle betrokkenen zijn van de ingebrachte stukken in kennis gesteld.

3. De feiten – voor zover van belang

Klaagster is geboren op Zij is bekend met een langer bestaande psychotische stoornis; daarbij is sprake van zelfverwaarlozing, terwijl zij voornamelijk in schuur/garage verblijft, haar post niet opent en contact met familie vermijdt. Zij denkt dat haar ex-man haar op allerlei

manieren benadeelt en dat er allerlei complotten spelen die door hem zouden zijn aangestuurd. Klaagster is sinds een aantal maanden bekend bij ..., die zich om haar zorgen maken vanwege ernstige zelfverwaarlozing. Klaagster wordt op 8 augustus 2024 opgenomen onder een ZM op de HIC vanwege een psychotische ontregeling met achterdocht, vergiftigingswanen en mogelijk akoestische hallucinaties, vermoedelijk in het kader van een schizofrene spectrum stoornis.

Op 5 augustus 2024 en 15 augustus 2024 heeft de rechtbank Gelderland een zorgmachtiging verleend, waarbij onder meer en relevant in het kader van de klachtmelding de opname en het toedienen van medicatie zijn toegewezen.

De zorgverantwoordelijke heeft klaagster op 8 augustus 2024 en op 15 augustus 2024 onderzocht en op 8 augustus 2024 en op 15 augustus 2024 de voorgenomen beslissingen met haar besproken.

Op 8 augustus 2024 en op 15 augustus 2024 worden aan klaagster de informatie over het verlenen van verplichte zorg door de geneesheer-directeur overhandigd.

Op 8 augustus 2024 en op 15 augustus 2024 worden de beslissingsbrieven aan klaagster overhandigd tot het verlenen van verplichte zorg ter uitvoering van de zorgmachtiging.

De zorgverantwoordelijke stelt in de brieven van 8 augustus 2024 en 15 augustus 2024 dat onder meer de volgende verplichte zorg zal worden gegeven: het opnemen in een accommodatie en het toedienen van medicatie.

De zorgverantwoordelijk stelt dat klaagster zorg weigert en psychotische symptomen vertoont. Om een goede inschatting te kunnen maken van haar probleem en de nodige vervolgstappen, dient klaagster opgenomen te worden en klinisch te worden geobserveerd. Dit is proportioneel gezien haar ernstige zelfverwaarlozing en subsidiair gezien de vele pogingen de zorg vanuit haar huidig verblijf te organiseren.

De zorgverantwoordelijke vindt dat klaagster op dit moment niet in staat is tot een redelijke waardering van haar belangen ten aanzien van de verplichte zorg die zij zal krijgen. Klaagster spreekt niet met behandelaren, maar vermijdt het contact ofwel verwijst naar haar dochter of geeft geen antwoorden op gestelde vragen, waardoor de informatie niet gewaardeerd kan worden. Haar dochter staat wel achter dwangzorg.

De zorgverantwoordelijke vindt dat hij klaagsters voorkeuren voor verplichte zorg niet kan volgen. Door het volgen van klaagsters voorkeuren ontstaat wel een groot risico op ernstig nadeel. Klaagster onttrekt zich aan zorg waarmee er onvoldoende informatie beschikbaar is om een passend behandelplan vorm te geven. De psychotische symptomen leiden tot ernstig nadeel zoals zelfverwaarlozing of agressie vanuit achterdocht.

De zorgverantwoordelijke stelt dat klaagster psychotisch is. Dit uit zich in achterdocht waardoor veel problemen in de thuissituatie zijn ontstaan, zoals het niet betalen van rekeningen, contact afhouden met familie en veel verblijven in de schuur. Ook op de afdeling ziet de zorgverantwoordelijke achterdocht, waarbij klaagster denkt dat haar ex-echtgenoot haar heeft laten opnemen. Dit klopt niet. Medicatie kan hier goed tegen helpen. Klaagster heeft in het verleden ook medicatie gehad en toen hielp dat goed. De zorgverantwoordelijke gaat daarom nu weer met medicatie starten. Klaagster weigert hierover een gesprek te voeren. De keuze is om haar aripiprazol voor te schrijven. Als zij voorkeur heeft voor een ander middel (antipsychoticum)

dan staat de zorgverantwoordelijke daar voor open. Als klaagster deze medicatie niet neemt dan zal deze medicatie intramusculair worden toegediend. Door de psychose is zij niet in staat tot het afwegen van haar belangen.

De zorgverantwoordelijke stelt dat zij vindt dat zij haar voorkeuren voor verplichte zorg niet kan volgen. Door het volgen van haar voorkeuren ontstaat wel een groot risico op ernstig nadeel. Klaagster blijft dan chronisch psychotisch en de schade zal dan, bijvoorbeeld door het niet betalen van rekeningen en de schade binnen relaties, alleen maar toenemen. Met alle gevolgen van dien (huisuitzetting o.a.).

4. Toelichting van klaagster

Klaagster heeft ter hoorzitting een toelichting op haar klacht gegeven; deze wordt hieronder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Klaagster eist dat de burgemeester aanwezig is op de hoorzitting. Zij zegt dat zij op verzoek van de burgemeester is opgenomen, waarop de voorzitter aangeeft dat het niet mogelijk is dat de burgemeester op deze hoorzitting verschijnt.

Gevraagd hoe het met klaagster gaat, antwoordt zij dat het prima met haar is en dat zij naar huis wil. Zij zegt dat zij zaken op orde wil brengen en rekeningen wil betalen. Klaagster vertelt dat zij in 2017 is opgenomen en dat het daarna al de tijd is goed gegaan. Zij vindt dat zij onterecht is opgenomen.

Gevraagd naar de opname antwoordt klaagster dat zij letterlijk uit haar huis is getrokken dan wel gesleept, terwijl zij in de schuur creatieve dingen aan het doen was. Zij was druk. Klaagster zegt dat zij haar met rust hadden moeten laten.

Gevraagd hiernaar antwoordt klaagster dat zij van 13 augustus 2024 tot 1 september 2024 zomaar prikken heeft gekregen. Zij wist niet dat zij een klacht kon indienen.

Gevraagd hiernaar antwoordt klaagster dat zij in de kliniek geen zorg krijgt, maar in een zorgelijke situatie zit. Zij heeft haar kat moeten achterlaten. Klaagster vindt het een hel in de kliniek. Klaagster zegt dat zij weer contact heeft met haar dochters.

Gevraagd of de pvp nog aanvullingen heeft antwoordt zij dat zij zich afvraagt wat het ernstig nadeel is van het in haar schuur aantreffen van klaagster. Klaagster kweekt als hobby plantjes in de schuur. De pvp zegt voorts dat klaagster de beslissingsbrieven niet hebben bereikt en de wettelijke beslissingen daarmee onwettig zijn. Klaagster wist niet dat zij een klacht kon indienen. Het is klaagster volgens de pvp pas op 1 september 2024 bekend geworden dat zij een klacht kan indienen. De pvp stelt dat klaagster de medicatie niet nodig vindt en dat medicatie contraproductief is en haar schaadt. Tenslotte stelt de pvp dat klaagster op 21 augustus 2024 een injectie heeft gekregen, waarbij zij ondanks verzet door twee begeleiders in de ontvangstkamer op een zwarte mat is geduwd.

5. Weerwoord van aangeklaagden op de klacht

Ter zitting hebben aangeklaagden verweer gevoerd; dit wordt hieronder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd hiernaar antwoordt dhr. S. ten aanzien van de opname dat hij niet uit eigen behoefte de opname heeft kunnen onderzoeken. Hij heeft onvoldoende met klaagster kunnen spreken. Dhr. S. heeft de dochter van klaagster wel gesproken. Of klaagster uit haar huis is gesleept weet hij niet. Klaagster is wel gehoord, maar er is ondanks diverse pogingen geen mogelijkheid geweest om een gesprek te voeren. Klaagster sprak niet.

Gevraagd hiernaar antwoordt dhr. S. dat er bij de opname sprake was van ernstig nadeel. Klaagster heeft veel problemen in de thuissituatie. Er zijn geldschulden, ernstige zelfverwaarlozing, het risico op dwalen en agressie vanuit achterdocht en angst. Bovendien heeft klaagster haar dossier verwijderd, waardoor aanwijzingen van de (psychische) problemen die zij in het verleden heeft gehad niet meer te achterhalen zijn.

Gevraagd hiernaar antwoordt mw. D. dat klaagster de beslissingsbrief van 8 augustus 2024 in de kliniek in ... heeft ontvangen, die zij met de vervoersdienst naar ... heeft meegenomen. De beslissingsbrief van 15 augustus 2024 heeft klaagster driemaal ontvangen.

Gevraagd hiernaar antwoordt mw. D. dat er vele pogingen zijn gedaan om met klaagster in gesprek te komen. Op 13 augustus 2024 heeft mw. D. klaagster schriftelijk benaderd voor het maken van een afspraak, omdat klaagster niet in gesprek wilde. Mw. D. wilde in dat gesprek uitleg geven over de inhoud van de beslissingsbrief van 8 augustus 2024. Klaagster komt volgens mw. D. haar afspraken niet na, waarop klaagster reageert met de opmerking dat mw. D. haar afspraken niet nakomt.

Gevraagd hiernaar antwoordt mw. D. dat zij klaagster niet veel op de afdeling ziet, maar dat zij nog psychotische kenmerken bij haar ziet. Klaagster is erg achterdochtig. Zij wil niets ondertekenen met betrekking tot haar dossier en het heeft ook lang geduurd voordat zij iets is gaan ondernemen met betrekking tot de klachten.

Gevraagd hiernaar antwoordt mw. D. dat volgens klaagster bij het toedienen van de medicatie op 21 augustus 2024 twee begeleiders aanwezig zijn geweest en dat het derde klachtonderdeel de handelwijze van hen betreft. Mw. D. stelt dat beide begeleiders echter niet aanwezig zijn geweest op die dag.

6. Overwegingen van de Klachtencommissie

Gelet op de ingebrachte stukken en de informatie van wat ter zitting is besproken komt de commissie tot de volgende overwegingen.

De commissie heeft bij de klacht de rechtmatigheid van de verplichte zorg ter uitvoering van de door de rechtbank op 5 augustus 2024 en 15 augustus 2024 verleende zorgmachtigingen, waarbij onder meer en relevant in het kader van de klachtmelding de opname en de dwangmedicatie zijn toegewezen, te beoordelen.

Artikel 8:9 Wvvgz bepaalt dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt, dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,
- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en

- c. voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer- directeur.

Allereerst en meer in het algemeen overweegt de commissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de gronden van de Wvvgz en aan vormvoorschriften als vastlegging van het zorgplan en het uitreiken van een voldoende gemotiveerde schriftelijke kennisgeving van de verplichte zorg.

Wat betreft deze *formele* aspecten van de verplichte zorg en de beslissingsbrieven van 8 augustus 2024 en 15 augustus 2024 stelt de commissie vast dat deze voldoen aan de wettelijke vereisten die hiervoor zijn gesteld.

Verplichte zorg is een ultimum remedium. Als verplichte zorg noodzakelijk is, moet gekozen worden voor de minst ingrijpende vorm en zo kort mogelijk. Verplichte zorg moet voldoen aan de uitgangspunten van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en zorgvuldigheid.

De commissie overweegt dat uit de beslissingsbrieven van 8 augustus 2024 en 15 augustus 2024 blijkt dat klaagster bij aangeklaagden bekend is met een psychische stoornis.

De zorgverantwoordelijke heeft zich op 8 augustus 2024 en 15 augustus 2024 op de hoogte gesteld van de gezondheidstoestand van klaagster en haar onderzocht. Hij heeft op 8 augustus 2024 en op 15 augustus 2024 overleg met klaagster gehad over de voorgenomen beslissingen. De beslissingen zijn op 8 augustus 2024 en 15 augustus 2024 op schrift gesteld en voorzien van een schriftelijke motivering. De geneesheer-directeur heeft klaagster een afschrift van de beslissingen gegeven en haar op 8 augustus 2024 en op 15 augustus 2024 schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissingen en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

De commissie acht dat met wat op de zitting naar voren is gebracht en de informatie zoals opgenomen in de decursus voldoende aannemelijk is gemaakt dat zonder de opname en de medicatie een zodanig psychotisch toestandsbeeld in stand blijft dat er zich bij klaagster ernstig nadeel voordoet in de zin van art. 1.1. lid 2 onder a. Wvvgz.

De commissie acht met name aannemelijk dat het gedrag van klaagster, voortvloeiend uit haar psychotisch toestandsbeeld, zodanig ernstig is dat dit zonder de verplichte opname leidt tot ernstig nadeel. Klaagster heeft paranoïde waanbelevingen, spirituele entiteiten en mogelijk ook akoestische hallucinaties. Zij heeft volgens haar dochters de beleving dat anderen haar iets willen aandoen, onder andere vergiftigen. Klaagster trekt zich terug en isoleert zichzelf. Er is geen ziektebesef - en inzicht.

De commissie overweegt ten aanzien van klachtonderdeel 1.en 2. het volgende. Zij constateert dat klaagster voordat zij is opgenomen voor niemand bereikbaar was, ook niet voor haar dochters. Uit de stukken blijkt dat er wekenlang van alles is ondernomen om klaagster te spreken.

De commissie constateert voorts dat nergens uit de stukken blijkt dat de wijze waarop klaagster uit huis is gehaald disproportioneel is geweest. Klaagster geeft hierover geen duidelijkheid en

stelt alleen dat sprake zou zijn geweest van een disproportionele wijze van het uit haar huis sleuren, echter zonder onderbouwing.

De commissie overweegt ten aanzien van klachtonderdeel 3. en 4. het volgende. Zij constateert dat bij het toedienen van de medicatie op 20 augustus 2024, de datum waarover klaagster expliciet klaagt, uit de stukken en het verhandelde ter zitting niet blijkt dat er sprake is geweest van disproportioneel verzet. Er is, zoals uit de decursus blijkt, wel sprake geweest van enig licht fysiek verzet. Echter, uit niets blijkt dat het verzet zodanig is geweest dat daarmee ook de wijze waarop de injectie is gegeven buitenproportioneel is geweest.

De commissie overweegt ten aanzien van klachtonderdeel 4 dat er, althans op dit moment, nog geen sprake is van het toedienen van de medicatie in de vorm van een depot.

Overigens stelt de commissie vast dat de decursus betreffende hetgeen zich op 20 en 21 augustus 2024 heeft voorgedaan, niet op alle onderdelen eenduidig is.

De commissie toetst de voorgestelde verplichte zorg tevens aan de vereisten van doelmatigheid (heeft de behandeling zin), proportionaliteit (staat het belang van behandelen in verhouding tot de dwang) en subsidiariteit (zijn er alternatieven).

Op grond van het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de voorgestelde verplichte zorg doelmatig en proportioneel is.

Gelet op het bovenstaande is tevens aan het vereiste van subsidiariteit voldaan.

De commissie komt tot de conclusie dat de beslissing van aangeklaagden tot het opnemen in een accommodatie en het toedienen van (depot) medicatie en de wijze waarop een en ander heeft plaatsgevonden voldoet aan de criteria van doelmatigheid, proportionaliteit, subsidiariteit en zorgvuldigheid en dat daarom aan het gestelde criterium in artikel 8:9 onder a. Wvggz is voldaan.

De commissie verklaart de klacht voor wat betreft de vorm van verplichte zorg tot de opname en het toedienen van (depot) medicatie op grond van artikel 8:9 Wvggz **ongegron**d.

7. Beslissing

De commissie verklaart de klacht: **ongegron**d

Deze beslissing is genomen door:

Dhr. mr. W.P. Rijksen, voorzitter,
Dhr. drs. R.J.P. Hazewinkel, psychiater,
Mw. drs. C.M. van den Heuvel, algemeen lid

In aanwezigheid van mw.mr. A.L. Duimel, ambtelijk secretaris (maakt geen deel uit van de commissie)

Ondertekening